

Kohtuasi C-28/22**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

12. jaanuar 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus, Poola)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

19. november 2021

Hagejad:

TL

WE

Kostja:

Getin Noble Bank S.A.

Põhikohtuasja ese liikmesriigi kohtus

Maksenõude menetlus puudutab nende summade tagastamist, mille hagejad olid pangale tasunud hüpoteeklaenu lepingu alusel, mis hiljem tühiseks tunnistati. Kostja kohustuse täitmisest keeldumise vastuväide, mis põhineb nõuetel laenusajate vastu neile makstud summade tagastamiseks, annab pangale võimaluse jätta saadud summad tagastamata seni, kuni hagejad vastusooritusena pakuvad saadud summa tagastamist või asjaomase summa tagastamise tagatist. Kohustuse täitmisest keeldumise õigusele tugineva vastuväite tõhusus sõltub hinnangust sellele, kas panga tagastusnõue on aegunud või mitte.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (edaspidi „direktiiv 93/13“) (EÜT 2013, L 095, lk 29, ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 6 lõige 1 ja artikli 7 lõige 1

Eelotsuse küsimused

1. Kas 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 095, lk 29, ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 on kooskõlas liikmesriigi õiguse selline tõlgendus, mille kohaselt juhul, kui pärast ebaõiglaste lepingutingimuste kõrvaldamist ei saa leping enam olla siduv, sõltub ettevõtja tagastusnõude aegumistähtaja algus mõnest järgmisest sündmusest:
 - a) tarbija esitab ettevõtja vastu nõudeid või väiteid, mis põhinevad lepingutingimuste ebaõiglasel olemusel, või kohus, tegutsedes omal algatusel, teavitab tarbijat võimalusest lepingutingimused ebaõiglaseks tunnistada;
 - b) tarbija kinnitab, et teda on piisavalt teavitatud (õiguslikest) tagajärgedest, mis kaasnevad lepingu tühisusega, sealhulgas sellest, et ettevõtjal on õigus esitada tagastusnõudeid, ja selliste nõuete ulatusest;
 - c) kohtumenetluses tehakse kindlaks, kas tarbijale on teada (õiguslikud) tagajärjed (ta on neist teadlik), mis kaasnevad lepingu tühisusega, või kohus selgitab tarbijatele selliseid tagajärgi;
 - d) kohus lahendab ettevõtja ja tarbija vahelise vaidluse jõustunud kohtuotsusega?
2. Kas 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 on kooskõlas liikmesriigi õiguse selline tõlgendus, mis juhul, kui pärast ebaõiglaste lepingutingimuste kõrvaldamist ei saa leping enam olla siduv, ei kohusta ettevõtjat, kelle vastu tarbija on esitanud nõude seoses lepingus sisalduvate ebaõiglaste tingimustega, võtma iseseisvalt meetmeid, et teha kindlaks, kas tarbijale on teada lepingust ebaõiglaste tingimuste kõrvaldamise või lepingu tühisuse tagajärjed?
3. Kas 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 on kooskõlas liikmesriigi õiguse selline tõlgendus, mis juhul, kui pärast ebaõiglaste lepingutingimuste kõrvaldamist ei saa leping enam olla siduv, näeb ette, et tarbija tagastusnõude aegumistähtaeg hakkab kulgema enne, kui ettevõtja tagastusnõude aegumistähtaeg?
4. Kas 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 7 lõikega 1 on kooskõlas liikmesriigi õiguse selline tõlgendus, mis juhul, kui pärast ebaõiglaste lepingutingimuste kõrvaldamist ei saa leping enam olla siduv, näeb ette, et ettevõtjal on õigus seada tarbijalt saadud summade tagastamine sõltuvusse sellest, kas tarbija pakub vastusooritusena ettevõtjalt saadud summade tagastamist või nende summade tagastamise tagatist, kusjuures tarbija soorituse suuruse

arvestamisel ei võeta arvesse summasid, mille tagastamise nõue on aegunud?

5. Kas 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 7 lõikega 1 on kooskõlas liikmesriigi õiguse selline tõlgendus, mis juhul, kui pärast ebaõiglaste lepingutingimuste kõrvaldamist ei saa leping enam olla siduv, näeb ette, et tarbijal ei ole õigust saada täielikult või osaliselt viivist ajavahemiku eest, mis algab, kui ettevõtja saab kätte nõude tagastada saadud summad, sh juhul, kui ettevõtja kasutab neljandas küsimuses nimetatud õigust?

Liidu õigusnormid ja Euroopa Kohtu praktika

Direktiivi 93/13 artikli 6 lõige 1, artikli 7 lõige 1; Euroopa Kohtu 29. aprilli 2021. aasta otsus kohtuasjas C-19/20 (Bank BPH)

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustiku (Kodeks cywilny) (terviktekst Dziennik Ustaw, 2020, jrk nr 1740) artikkel 117

Lõige 1. Kui seadusest ei tulene teisiti, kohaldatakse varaliste nõuete suhtes aegumist.

Lõige 2. Pärast aegumistähtaja möödumist võib isik, kelle vastu on nõue esitatud, nõude rahuldamisest keelduda, välja arvatud juhul, kui ta loobub aegumise vastuväite kasutamisest. Siiski on aegumise vastuväite esitamisest loobumine enne tähtaja möödumist õigustühine.

Lõige 2¹. Pärast aegumistähtaja möödumist ei saa tarbija vastu nõuet esitada.

Tsiviilseadustiku artikkel 117¹

Lõige 1. Erandjuhtudel võib kohus pärast poolte huvide kaalumist jätta tarbija vastu esitatud nõude aegumistähtaja möödumise arvestamata, kui see on õigluse huvides.

Lõige 2. Kasutades lõikes 1 sätestatud õigust, peab kohus kaaluma eelkõige järgmist:

1) aegumistähtaja pikkus;

2) ajavahemiku pikkus alates aegumistähtaja möödumisest kuni nõude esitamiseni;

3) millist laadi asjaolud põhjustasid nõude esitamata jätmise õigustatud isiku poolt, sh võlausaldaja käitumise mõju õigustatud isiku viivitusele nõude esitamisel.

Tsiviilseadustiku artikkel 118

– sõnastuses, mis kehtis 1. oktoobrist 1990 kuni 28. maini 2018

Kui erinormis ei ole sätestatud teisiti, on aegumistähtaeg kümme aastat ning perioodiliste maksete ja ettevõtte juhtimisega seotud nõuete puhul kolm aastat.

– sõnastuses, mis kehtib alates 29. maist 2018 ning mis kehtestati 13. aprilli 2018. aasta tsiviilseadustiku ja teatavate muude seaduste muutmise seaduse (Ustawa z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw) (Dziennik Ustaw, 2018, jrk nr 1104) artikliga 1

Kui erinormis ei ole sätestatud teisiti, on aegumistähtaeg kuus aastat ning perioodiliste maksete ja ettevõtte juhtimisega seotud nõuete puhul kolm aastat. Aegumistähtaeg lõpeb siiski kalendriaasta viimasel päeval, välja arvatud juhul, kui aegumistähtaeg on lühem kui kaks aastat.

Tsiviilseadustiku artikli 120 lõige 1

Aegumistähtaeg hakkab kulgema päevast, mil nõue muutus sissenõutavaks. Kui nõude sissenõutavaks muutumine sõltub sellest, kas õigustatud isik teeb konkreetse toimingut, hakkab tähtaeg kulgema päevast, mil nõue oleks muutunud sissenõutavaks, kui õigustatud isik oleks tegutsenud esimesel võimalusel.

Tsiviilseadustiku artikkel 355

Lõige 1. Võlgnik on kohustatud tegutsema õigussuhete laadist tuleneva üldiselt nõutava hoolsusega (hoolsuskohustus).

Lõige 2. Võlgniku hoolsuskohustuse ulatuse tema majandustegevuse raames määrab selle tegevuse professionaalne laad.

Tsiviilseadustiku artikkel 385¹

Lõige 1. Tarbijalepingu tingimused, mida ei ole eraldi kokku lepitud, ei ole tarbijale siduvad, kui need kujundavad tarbija õigusi ja kohustusi viisil, mis on vastuolus heade kommetega ja kahjustavad tõsiselt tarbija huve (ebaõiglased lepingutingimused). See ei kehti tingimuste kohta, mis

puudutavad poolte põhisooritusi, sh hinda või tasu, kui need tingimused on sõnastatud üheti mõistetavalt.

Lõige 2. Kui mõni lepingutingimus ei ole lõike 1 kohaselt tarbijale siduv, jääb leping ülejäänud osas pooltele siduvaks.

Lõige 3. Lepingutingimused, mida ei ole eraldi kokku lepitud, on need, mille sisu ei saanud tarbija tegelikult mõjutada. Eelkõige on need lepingutingimused, mis sisalduvad teise lepingupoole koostatud lepingu tüüpvormis.

Lõige 4. Kohustus tõendada, et tingimus on eraldi kokku lepitud, lasub sellel, kes nii väidab.

Tsiviilseadustiku artikkel 405

Igaüks, kes on teise isiku arvel õigusliku aluseta rikastunud, on kohustatud saadu välja andma ja kui see ei ole võimalik, siis selle väärtuse hüvitama.

Tsiviilseadustiku artikkel 410

Lõige 1. Eelmiste artiklite sätteid kohaldatakse eelkõige alusetu soorituse suhtes.

Lõige 2. Sooritus on alusetu, kui selle teinud isikul puudus vastav kohustus või puudus kohustus isiku ees, kelle kasuks ta soorituse tegi, või kui soorituse alus on ära langenud või kui soorituse eesmärki ei ole saavutatud või kui soorituse tegemiseks kohustav õigustoiming oli tühine ega ole pärast soorituse tegemist muutunud kehtivaks.

Tsiviilseadustiku artikkel 455

Kui kohustuse täitmise kuupäeva ei ole määratud või see ei tulene kohustuse olemusest, peab võlgnik kohustuse täitma viivitamatult pärast talle täitmisenõude esitamist.

Tsiviilseadustiku artikkel 481 lõige 1

Kui laenusaaja viivitab rahalise kohustuse täitmisega, võib laenuandja nõuda viivitatud aja eest viivist, isegi kui talle ei ole tekkinud kahju ja isegi kui viivituse põhjustasid asjaolud, mille eest laenusaaja ei vastuta.

Tsiviilseadustiku artikkel 496

Kui lepingust taganemise korral peavad pooled tagastama vastastikku lepingu alusel saadu, on kummalgi poolel õigus tagastamisest keelduda seni, kuni teine pool pakub enda saadu tagastamist või saadu tagastamise tagatist.

Tsiviilseadustiku artikkel 497

Poolte vahelise lepingu kehtetuks tunnistamise või tühisuse korral kohaldatakse eelmises artiklis sätestatud mutatis mutandis.

13. aprilli 2018. aasta tsiviilseadustiku ja teatavate muude seaduste muutmise seaduse (Ustawa z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw) artikkel 5

1. Nõuetele, mis on tekkinud enne käesoleva seaduse jõustumise kuupäeva ja mis ei ole selleks kuupäevaks veel aegunud, kohaldatakse alates käesoleva seaduse jõustumise päevast artikliga 1 muudetud seaduse sätteid käesoleva seadusega kehtestatud sõnastuses.

[...]

3. Tarbija nõuetele, mis on tekkinud enne käesoleva seaduse jõustumise kuupäeva, mis ei ole selleks kuupäevaks veel aegunud ning mille aegumistähtaeg on ette nähtud artikliga 1 muudetava seaduse artiklis 118 ja artikli 125 lõikes 1, kohaldatakse artikliga 1 muudetava seaduse sätteid senises sõnastuses.

4. Sellistele tarbija vastu esitatud aegunud nõuetele, millele ei ole enne käesoleva seaduse jõustumise päeva esitatud aegumise vastuväidet, kohaldatakse sellel kuupäeval kehtivaid aegumise tagajärgi, mis on määratud muudetava seaduse artiklis 1 käesoleva seadusega kehtestatud sõnastuses.

Kohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Hagejad (laenusaajad) tarbijatena sõlmisid 7. septembril 2007 hüpoteeklaenu lepingu pangaga, mille õigusjärglaseks on kostja. Laenusumma suurus määrati Poola zlottides (PLN), mis indekseeriti välisvaluuta ehk Šveitsi frangiga (CHF). Poola zlottides määratud laenusumma arvestati ümber Šveitsi frankidesse, lähtudes panga valuutakursside tabelis määratud ostukursist. Sellisel viisil Šveitsi frankides määratud laenusumma oli igakuiste laenumaksete suuruse arvutamise aluseks. Laenu intressimäär sõltus Šveitsi frankides LIBORi määrast. Laenusaajad kohustusid tasuma laenumakseid Poola zlottides summas, mis oli võrdväärne

Šveitsi frankides väljendatud summaga laenumakse tasumise päeval pangas kehtiva valuuta müügikursi alusel.

- 2 19. novembri 2021. aasta kohtuotsusega tuvastati, et leping on tühine, sest pärast sellest ebaõiglaste tingimuste kõrvaldamist ei saanud leping enam olla siduv. Ebaõiglasteks lepingutingimusteks loeti see, et arveldamiseks kasutati ühepoolselt panga määratud vahetuskurssi ning eri arvelduste jaoks kasutati erinevaid ostu- ja müügikursse.
- 3 Menetluse käigus teavitas kohus laenusaajaid lepingu võimalikust tühisusest. Neid teavitati ka sellest, et sellisel juhul on laenusaajad kohustatud laenu põhisumma tagastama kohe, kui pank sellekohase nõude esitab, samuti võib pank esitada nende vastu nõudeid suuremate summade maksmiseks. Hagejad jäid oma seisukohale.
- 4 Samuti esitasid hagejad nii otse kostjale adresseeritud kaebuses kui ka hagiavalduses argumendid nii lepingutingimuste ebaõiglase olemuse kui ka lepingu tühisuse kohta. Kostja jäi järjekindlalt seisukohale, et leping ei sisalda ebaõiglasi tingimusi ning selles sisalduvatel ümberarvestustingimustel on õiguspõhjus ja need on kehtivad. Seetõttu keeldus kostja saadud summasid tagasi maksmast.
- 5 9. juulil 2021 toimetati hagejatele kätte panga kirjad, milles teatati, et pank kasutab õigust keelduda hagejatel saada oleva mis tahes summa tagastamisest, kuni nad vastusooritusena pakuvad pangalt laenulepingu alusel saadud laenusumma tagastamist või annavad selle summa tagastamise tagatise.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid liikmesriigi kohtus

- 6 Poolte vahel on vaidlus selle üle, kas panga esitatud nõue tagastada hagejate saadud laenu põhisumma on aegunud.
- 7 Hagejad on seisukohal, et panga nõuete aegumise tähtaeg hakkas kulgema hetkel, kui pank sai kätte hagejate maksenõudes (kaebuses) sisalduva seisukoha, milles oli seatud kahtluse alla lepingu kehtivus, või pangale hagiavalduse ära kirja kätte toimetamise hetkel. Mõlemad sündmused toimusid 2017. aastal, mis tähendab, et panga nõuded aegusid 2020. aastal. Hagejad märkisid samuti, et lepingu või selle tingimuste kehtivuse vaidlustamine ei saa piirduda kohtumenetlusega. Vastupidine arusaam oleks liiga range, sest see piiraks direktiivist 93/13 tulenevate tarbijate huvide kaitsmise võimalusi.
- 8 Kostja aga väidab, et panga nõuete aegumistähtaeg ei ole veel kulgema hakanud, ning leiab, et nõude aegumistähtaeg hakkab kulgema alates lepingutingimuste toimet ja laenulepingu kehtivust käsitleva vaidluse lahendiks oleva kohtuotsuse jõustumise hetkest. Kostja seab kahtluse alla ka seisukoha, et direktiivi normidega saab kindlaks määrata menetlusosaliste õigused ja kohustused.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 9 Eelotsusetaotluse esitamine põhineb liikmesriigi õigusest tuleneval eeldusel, mille kohaselt on lepingusse ebaõiglaste tingimuste lisamise ja nende lepingust kõrvaldamise tulemuseks lepingu tühisus, mis omakorda annab aluse esitada vastastikuseid tagastusnõudeid alusetult saadu tagastamise kohustusest tulenevalt (tsiviilseadustiku artikkel 410). Kui leping on tühine, on kostjal õigus esitada kohustuse täitmisest keeldumise vastuväide, kuni hagejad pakuvad vastusooritusena enda saadud summa tagastamist või asjaomase summa tagastamise tagatist, tingimusel, et selle vastuväite esitamise hetkel ei ole panga nõue aegunud.
- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) eeskujul (7. mai 2021. aasta kohtuotsus III CZP 6/21), et direktiivi 93/13, eelkõige selle artikli 6 rakendamist tsiviilseadustiku artiklis 385¹ tuleb tõlgendada nii, et ebaõiglasel lepingutingimusel puudub õigusmõju algusest peale (*ab initio*) ja seadusest endast tulenevalt (*ipso iure*), mida kohus peab omal algatusel arvesse võtma. Tarbija, kes on teadlik lepingutingimuse ebaõiglasest olemusest, võib aga selle kohaldamisest keeldumisele vastu vaielda, andes nõusoleku tingimuse kohaldamiseks. See on õiguspärane ainult juhul, kui tarbijat on piisavalt teavitatud õiguslikest tagajärgedest, mida võib kaasa tuua selle sätte lõplik õigusmõju puudumine (tühisus). Samuti tuleks tarbijat teavitada lepingutingimusele mõistliku aja jooksul oma nõusoleku andmise võimalusest ning võimalusest esitada siduv tahteavaldus selle kohta, kas lepingu lõpliku õigusmõju puudumise (tühisuse) tagajärjed on tema jaoks eriti ebasoodsad. Nõusoleku andmisest keeldumine toob kaasa ebaõiglase lepingutingimuse õigusmõju püsiva puudumise (tühisuse). Kui laenuleping ei saa ilma sellise tingimusega enam olla siduv, on tarbijal ja laenuandjal õigus esitada eraldi tagastusnõuded kõnealuse lepingu alusel tehtud soorituse tulemusel saadu tagastamiseks.
- 11 Sanktsioon ebaõiglaste lepingutingimuse kasutamise eest peaks kaasa tooma sellise tagajärje, et alates päevast, kui keeldutakse nõusoleku andmisest lepingutingimusele, ilma milleta leping ei saa enam olla siduv, või alates päevast, kui möödub aeg selle nõusoleku andmiseks, lõppeb lepingu niinimetatud hõljuv tühisus (tühisuse toime peatub, st lepingul ei ole õiguslike tagajärgi) ja leping kaotab lõplikult õigusmõju (on tühine) või omandab õigusmõju tagasiulatuvalt (*ex tunc*) asendustingimust hõlmaval kujul. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tunnistab aga sellise sanktsiooniga kaasnevaid ohte, mis tulenevad tarbijale tegelikult esitatud nõudest esitada tahteavaldus ebaõiglaste lepingutingimuste vaidlustamiseks, ja asjaolust, et selle toiminguga suhtes on kehtestatud mitu vorminõuet. Eelkõige tekitavad kahtlusi sellest konstruktsioonist tulenevad tagajärjed, mis tekivad ettevõtja nõuete aegumistähtaja alguse ja nõuete sissenõutavaks muutumise tähtaja kindlaksmääramisel, sh tuvastamisel, kas võlgnik on kohustuse täitmisega viivitanud, mis on aluseks seadusjärgse viivise tasumise kohustusele.

- 12 Kuna neid küsimusi ei reguleeri asjakohased õigusnormid, näeb kohus vajadust näha ette üldsätete tõlgendus, mis kajastaks direktiivi 93/13 eesmärke, eelkõige on vaja tõlgendada selle õigusakti sätteid, võttes arvesse nende mõju poolte kokkulepete ulatusele juhul, kui ebaõiglasi lepingutingimusi sisaldav leping ei saa enam olla siduv.
- 13 Samuti on vaja selgitada, millise ulatusega on Euroopa Kohtu 29. aprilli 2021. aasta otsusest C-19/20 tulenev kohustus teavitada tarbijat ebaõiglaste lepingutingimuste tühisuse tagajärgedest. Eelkõige nõuab selgitamist küsimus, kas sellise teavitamise vajalikuks pidamine võib mõjutada poolte õiguste ja kohustuste ulatust seoses tagastusnõuetega. Eelkõige võtab eelotsusetaotluse esitanud kohus arvesse, et Euroopa Kohus on juba kindlaks teinud, et direktiivis ette nähtud kaitse täielikuks toimimiseks on vaja, et liikmesriigi kohus, kes on omal algatusel tuvastanud lepingutingimuse ebaõigluse, saaks teha sellest tuvastamisest kõik vajalikud järeldused, ilma et ta ootaks, et tarbija, keda on tema õigustest teavitatud, esitaks avalduse, nõudes nimetatud lepingutingimuse tühiseks tunnistamist (21. detsembri 2016. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, punkt 59 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 14 Lisaks on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et kõik lepingutingimuse ebaõigluse tuvastamise tagajärjed peaksid ühtlasi tähendama, et tarbijale on tagatud võimalus esitada tõhusalt tagastusnõudeid.
- 15 Mis puudutab **esimest küsimust (punkt I, alapunkt 1)**, siis selle eesmärk on teha kindlaks, kas direktiivi 93/13 sätted mõjutavad liikmesriigi selliste õigusnormide tõlgendust, mis puudutavad nõuete, peamiselt lepingu tühisuse alusel esitatavate tagastusnõuete aegumist.
- 16 Alusetult tehtud sooritust puudutav tagastusnõue muutub sissenõutavaks, kui seda ei täideta kohe pärast nõude täitmise tähtaega sisaldavat võlgniku taotlust. Kui nõude sissenõutavaks muutumine sõltub õiguste omaniku konkreetsest toimingust, hakkab aegumistähtaeg kulgema päevast, mil nõue oleks muutunud sissenõutavaks, kui õiguste omanik oleks tegutsenud viivituseeta.
- 17 Võttes eelduseks, et ettevõtja esitatava alusetult tehtud sooritust puudutava tagastusnõude aegumise tähtaeg saab hakata kulgema alles pärast seda, kui lepingu tühisus on lõplik, siis ei saa ettevõtja nõuda lepingus kokkulepitud kohustuste täitmist nii kaua, kui lepingu kohaldamine on peatunud. Samuti ei saa ettevõtja nõuda alusetult tehtud soorituse osas tagastamist, sest otsuse, kas olla seotud lepingutingimuse ja lepingu endaga, on teeb põhimõtteliselt tarbija. Kuna ettevõtja aga ei saa vastavat tahteavaldust esitada ja seeläbi oma tagastusnõudeid sissenõutavaks muuta, ei ole aegumistähtaja kulgema hakkamine võimalik. Olukord muutub alles siis, kui tarbija annab nõusoleku ebaõiglase lepingutingimuse kohaldamiseks või keeldub seda nõusolekut andmast.
- 18 Tarbija tagastusnõuete aegumistähtaeg ei saa hakata kulgema enne, kui tarbija on teada saanud, või oleks mõistlikult pidanud teada saama, et lepingutingimus on

ebaõiglane. Alles siis saab tarbija esitada ettevõtjale nõude tagastada alusetu soorituse tulemusel saadu (tsiviilseadustiku artikkel 455) ehk teha toiminguid, mis on nimetatud tsiviilseadustiku artikli 120 lõikes 1.

- 19 Mis puudutab **esimese küsimuse punkti a**, siis võttes arvesse ettevõtja nõuete aegumist puudutavate õigusnormide sellist tõlgendust, mille kohaselt on aegumistähtaja kulgema hakkamiseks vaja tarbija aktiivset tegutsemist, tekib kahtlus, kas nii ei kahjustata direktiiviga 93/13 tarbijatele tagatud kaitse tõhusust. Sellises olukorras võib ettevõtja, kes pakub tarbijale ebaõiglasi lepingutingimusi sisaldavat lepingut, tarbija tegevusetuse korral tegelikult vabaneda vastutusest selliste lepingute sisu eest. Kogu direktiivis ette nähtud tarbijakaitse süsteem põhineb ju eeldusel, et on vaja kõrvaldada erinevused poolte läbirääkimispositsioonis ja nende teadlikkuses oma õigustest. Tarbijad ei pruugi olla teadlikud, et lepingus sisalduv tingimus on ebaõiglane, või mõista oma direktiivist 93/13 tulenevate õiguste ulatust (Euroopa Kohtu 10. juuni 2021. aasta kohtuotsus BNP Paribas Personal Finance SA, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika). Seejuures tekib küsimus direktiivi artikli 7 lõikest 1 tuleneva kohustuse kohta tagada asjakohased ja tõhusad vahendid, mille eesmärk on takistada ebaõiglaste lepingutingimuste püsivat kasutamist tarbijatega sõlmitavates lepingutes.
- 20 Kahtlusi võib tekitada ka küsimus, kas täidetud on direktiivi artikli 6 lõikest 1 tulenev kohustus tagada, et liikmesriigi õiguse kohaselt ei oleks tarbijaga sõlmitud lepingus sisalduvad ebaõiglased lepingutingimused tarbijale siduvad. Nimelt, kui asuda seisukohale, et hoolimata ebaõiglase lepingutingimuse kasutamisest lepingus ei ole ettevõtja kohustatud esitama tagastusnõuet nõuetekohase tähtaja jooksul, siis tegelikult mõjutab see säte tarbija olukorda (tema õigusi ja kohustusi).
- 21 Teisest küljest peab niisuguse lepingutingimuse ebaõiglase olemuse kohtulik tuvastamine tarbija jaoks põhimõtteliselt tagajärjena kaasa tooma selle õigusliku ja faktilise olukorra taastamise, milles ta oleks selle lepingutingimuse puudumise korral. Nii määratletud tagajärg ei nõua, et tarbija vabastataks kohustusest tagastada alusetu soorituse tulemusel saadu
- 22 Peale selle näevad nii direktiivi 93/13 artikli 6 lõige 1 kui ka tsiviilseadustiku artikkel 385¹ §1 ette, et ebaõiglasel (keelatud) lepingutingimusel puudub siduvus vaid ühepoolset ehk tarbija jaoks. Ettevõtja ei saa ühepoolset tugineda lepingutingimuste ebaõiglasele olemusele ja esitada selle alusel tarbija vastu nõudeid. Keelatud lepingusätetega seotud õigused on ainult tarbijal. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei leia, et tarbijat kaitsvate sätete kohaldamise tulemuseks peaks olema olukord, kus ettevõtjale pannakse kohustus esitada tehtud soorituse osas tagastusnõue kohe pärast selle soorituse tegemist (ja tarbijale tagastudskohustus). Tarbija võib sel juhul olla majanduslike asjaolude tõttu sunnitud nõustuma sellega, et on endiselt seotud ebaõiglaste lepingutingimustega.

- 23 Seetõttu ei näe eelotsusetaotluse esitanud kohus, välja arvatud allpool nimetatud erandid, takistusi sellele, et ettevõtja nõuete aegumistähtaja kulgema hakkamine sõltub hetkest, mil ta sai teada, et tarbija esitas tema vastu nõuded, mille aluseks on ebaõiglase tingimuste olemasolu lepingus. Selle küsimuse lõplikuks selgitamiseks on vaja hinnata, kas direktiivi 93/13 artikli 6 lõikes 1 ja artikli 7 lõikes 1 määratletud põhimõtted mõjutavad poolte vaheliste tagastusnõuete ja arvelduste põhimõtteid käsitlevate liikmesriigi õigusaktide tõlgendamist ning selle mõju ulatust.
- 24 Mis puudutab **esimese küsimuse punkte b ja c**, siis nendes käsitletakse tarbijale lisanõuete esitamisega seotud kahtlusi, mis puudutavad tarbija kohustust esitada ka kinnitus selle kohta, et ta on teadlik ebaõiglase lepingutingimuste vaidlustamise tagajärgedest.
- 25 Kui tarbija esitab tagastusnõude, eeldades kogu lepingu püsivat tühisust (kehtetust), ei pruugi ettevõtjal (võlausaldajal) olla selge, kas tarbijat on enne selle esitamist nõuetekohaselt teavitatud lepingutingimuse ebaõigluse tagajärgedest. Tegemist on olulise küsimusega, sest see määrab kindlaks ettevõtja tagasimaksenõuete aegumistähtaja kulgema hakkamise hetke.
- 26 Ettevõtjale ei pea olema tagatud õigus tutvuda teabega, mille tarbija on saanud väljaspool kohut. Tarbija poolt tagastusnõude esitamist laenulepingu õigusmõju püsiva puudumise (tühisuse) alusel ei saa võrdsustada lepingu peatatud tühisuse lõppemisega, kui sellega ei kaasne tarbija selge kinnitus, et teda on piisavalt teavitatud. Menetluse käigus võib kohus kompenseerida sellise kinnituse puudumise nii, et täidab ise teavitamiskohustuse, ning kui tarbija pärast asjakohase teabe saamist jääb oma tagastusnõude juurde, on see samaväärne lepingutingimusega nõustumisest keeldumisega ning (vajaduse korral) loobumisega kaitsest lepingu õigusmõju täieliku ja püsiva puudumise (tühisuse) tagajärgede eest.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et tarbijale sellise kohustuse panemine, mis sunnib teda peale ettevõtjale suunatud nõuete esitama ka täiendavaid kinnitusi, seda enam nõude kehtestamine, et selliseid kinnitusi kontrollitaks alles kohtumenetluse käigus, võib muuta tarbijale direktiivis 93/13 antud õiguste kasutamise praktiliselt võimatuks või liiga keeruliseks.
- 28 Oma 29. aprilli 2021. aasta otsuses C-19/20, Bank BPH, leidis Euroopa Kohus, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus, kes on tuvastanud, et ettevõtja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu tingimus on ebaõiglane, peab liikmesriigi menetlusnormide alusel ja pärast menetluspoolte võistlevat arutelu teavitama tarbijat õiguslikest tagajärgedest, mida võib kaasa tuua sellise lepingu tühisuse tunnistamine, olenemata sellest, kas tarbijat esindab professionaalne kaitsja või mitte. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates on viidatud kohustus (kohtuotsuse punktid 93 ja 92) kohaldatav olukorras, kus kohus tuvastab

lepingutingimuse ebaõigluse ja sellega seotud tagajärjed selle küsimuse omal algatusel uurimise käigus.

- 29 Samuti on alusetu eeldada, et hoolimata sellest, et ettevõtjale on esitatud teatavad nõuded ning talle on teada tarbija seisukoht, võib ettevõtja jääda passiivseks ja mitte midagi ette võtta ka enne nende nõuete aegumist.
- 30 Lisaks on sellise tarbija, kes ei vasta Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kehtestatud nõuetele, esitatud nõude toime puudumise tagajärg see, et ettevõtja viivitab oma kohustuse täitmisega alles alates kohtuotsuse jõustumise päevast. See välistab võimaluse, et tarbija saab nõuda viivist ajavahemiku eest alates nõude esitamisest kuni kohtuotsuse jõustumiseni. See tähendaks nõustumist sellise olukorraga, kus ettevõtja mitte ainult ei saa esitatud nõude täitmisest keelduda, vaid saab ka ilma tõsiste tagajärgedeta viivitada, oodates tarbija uusi toiminguid ja arvestades, et tarbija ei pruugi enam olla huvitatud kohtuvaidluse algatamisest või ei pruugi tarbijale selleks enam võimalust olla.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei muudaks see tarbija jaoks direktiivist tulenevate õiguste kasutamist mitte ainult liiga keeruliseks, vaid samuti välistaks tõhusalt viisil hoiatava mõju, mis peaks seostuma tarbijakaitsesüsteemiga. Ettevõtja saaks nii ju arvestada, et osa tarbijaid loobub pärast nende nõuete täitmisest keeldumist oma õiguste edasisest kaitsmisest. Nende tarbijate puhul aga, kes näitavad üles asjakohast järjekindlust, ei oleks ettevõtjal mingeid praktilisi tagajärgi tarbija põhjendatud nõuete täitmisega viivitamise eest.
- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et ülaltoodust hoolimata on võetud lahendus vastuolus võrdväarsuse põhimõttega, sest muul põhjusel kui ebaõiglaste lepingutingimuste tõttu tühiseks osutunud lepingu pool ei pea selleks, et tagastusnõue muutuks sissenõutavaks, täitma muid tingimusi peale selle, et esitab nõude tagastada saadu.
- 33 Võrdväarsuse põhimõtte järgimine nõuab aga, et asjaomane liikmesriigi õigusnorm oleks ühtemoodi kohaldatav nii õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitseks kui ka liikmesriigi õiguse rikkumise korral esitatavate hagide puhul, kui neil hagidel on sarnane ese ja alus (Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades C-698/18 ja C-699/18, punkt 76 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Mis puudutab **esimese küsimuse punkti d**, siis selline sõlmitud lepingu siduvuse lõpliku puudumise sõltuvus jõustunud kohtuotsusest, millega on tuvastatud lepingutingimuste ebaõiglane olemus, nõrgendab eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tarbija positsiooni viisil, mis seab ohtu direktiivi 93/13 eesmärkide saavutamise. Nimelt kaotab tarbija õiguse esitada tahteavaldus, et soovib jääda seotuks ebaõiglaste tingimustega või siis soovib, et need asendatakse muu regulatsiooniga, alles siis, kui vaidlus on lõplikult lahendatud. Seejärel saab ettevõtja esitada nõudeid, mis tulenevad lepingu tühisusest. See ei mõjuta mitte

ainult ettevõtja nõuete aegumise tähtaja kulgema hakkamise aega, vaid selle tagajärjel on välistatud võimalus mõista tarbija kasuks välja viivis ajavahemiku eest alates nõude esitamisest kuni kohtuotsuse jõustumise päevani. Sellises olukorras ei ole ettevõtja huvitatud tarbija nõuete täitmisest direktiivi 93/13 riigisiseste rakendussätete alusel. Tundub, et ohtu satub direktiivi artikli 7 lõikest 1 tulenev kohustus tagada asjakohased ja tõhusad vahendid, mille eesmärk on takistada ebaõiglaste lepingutingimuste püsivat kasutamist tarbijatega sõlmitavates lepingutes.

- 35 Samuti rikutakse direktiivi artikli 6 lõikest 1 tulenevat kohustust sellega, et kuni vaidluse lõpuni pikeneb ajavahemik, mille jooksul ebaõiglaste lepingutingimused tegelikult tarbija õigusi ja kohustusi mõjutavad.
- 36 Seisukoht, et vajalik on jõustunud kohtuotsus, kahjustab eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul samuti direktiiviga 93/13 ette nähtud ja tarbijakaitsesüsteemi jaoks olulist eeldust, et ebaõiglaste lepingutingimust peetakse mitte kunagi eksisteerinuks, mitte ei kõrvaldata seda alles kohtuotsuse alusel.
- 37 Seetõttu tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul asuda seisukohale, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 on vastuolus liikmesriigi õiguse selline tõlgendus, mille kohaselt juhul, kui lepingu siduvuse säilimine pärast ebaõiglaste lepingutingimuste kõrvaldamist ei ole võimalik, sõltub ettevõtja tagastusnõuete aegumistähtaja kulgema hakkamise hetk mitte ainult sellest, kui tarbija esitab ettevõtja vastu lepingutingimuste ebaõiglasel olemusel põhineva nõude või väite (või kui kohus omal algatusel teavitab võimalusest tunnistada lepingutingimused ebaõiglaseks), vaid ka tarbija muudest tahteavaldustest või kohtumenetluses selle kontrollimisest, kas tarbija teab, millised on lepingu kehtima jäämise võimatuse tagajärjedest (õigusmõjust) või kohtu poolt sellistest tagajärjedest teavitamisest, eelkõige aga ettevõtja ja tarbija vahelise vaidluse lahendavast jõustunud kohtuotsusest.
- 38 **Teise küsimusega (punkt 1, alapunkt 2)** soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus kindlaks teha, kas olukorras, kus ettevõtja, kes peab olema teadlik temaga sõlmitud lepingus sisalduvatest ebaõiglastest tingimustest ja kelle vastu tarbija on esitanud nõude, ei pea tegema toiminguid, et kontrollida, kas tarbijalt tuleb nõuda saadu tagastamist seoses hageja tagastusnõude sissenõutavaks muutumisega.
- 39 Eeldusel, et direktiivi artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 ei ole vastuolus seisukoht, et lepingu tühisuse kõik tagajärjed realiseeruvad alles pärast seda, kui tarbija on kinnitanud, et teda on piisavalt teavitatud sellega seotud õiguslikest tagajärjedest, tuleb kindlaks teha, kas tarbijakaitsesüsteemi tõhususe tagamise kaalutlusel võib ettevõtjalt nõuda omal algatusel meetmete võtmist, et kontrollida, kas tarbija on teadlik lepingu võimalikust tühisusest ja sellega kaasnevatest tagajärjedest. See võib seisneda tarbijale asjakohaste selgituste andmises vastastikuste õiguste ja kohustuste kohta lepingu tühisuse korral, eelkõige seoses nõuetega, mida tarbijal oleks õigus sellisel juhul esitada.

- 40 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et ettevõtja kohustus võtta omal algatusel meetmeid, et teha kindlaks, kas tarbijat on teavitatud, ja nende meetmete võtmata jätmisega arvestamine ettevõtja nõuete aegumise hindamisel on võrdmõõduline sellega, et nõuete aegumistähtaja kulgema hakkamine või selle lõppemine sõltub sellest, kas hagejal on olnud võimalus oma õigustest teada saada. Nõnda oleks mõlemal lepingupoolel hoolekohustuse täitmise raames kohustus võtta meetmeid oma õiguste kaitsmiseks hetkel, kui asjaolude mõistliku hindamise põhjal on vaja seda teha. Mis tahes tegematajätmine tooks aga kaasa tagastusnõuete aegumise võimaluse. Selline kohustus peab olema eelkõige ettevõtjatel, kes kasutatavad tüüptingimusi, mis kantakse üle tarbijaga sõlmitavasse lepingusse, mida on juba hinnatud abstraktse auditi raames, mis lõppes keelatud lepingutingimuste registrisse kandmisega (vt Euroopa Kohtu 21. detsembri 2016. aasta otsus C-119/15 (Biuro podrózy Partner)).
- 41 Ülaltoodu kontekstis tuleks eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul asuda seisukohale, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 ja artikli 7 lõike 1 tõlgendus, mille kohaselt aegumistähtaja kulgema hakkamise hetke määramisel ei võeta arvesse ettevõtja kohustust võtta iseseisvalt meetmeid, et teha kindlaks, kas tarbija on teadlik, millised tagajärjed on lepingust ebaõiglaste tingimuste kõrvaldamisel või lepingu siduvuse minetamisel.
- 42 Vastus **kolmandale küsimusele** muutub oluliseks olukorras, kus esimesele ja teisele küsimusele antud vastuses loetakse vastuvõetavaks ettevõtja nõuete aegumistähtaja kulgema hakkamise hetke sõltuvusse seadmine mis tahes sündmusest, mis toimub pärast seda, kui ettevõtja on saanud kätte saadu tagastamise nõude, mille on esitanud tarbija, või pärast lepingutingimuse õigusmõju või lepingu kehtivuse muul viisil vaidlustamist.
- 43 Tarbija nõuete aegumine ettevõtja vastu on eelotsusetaotluse teemaks ka kohtuasjas C-81/21. Kohtuasjas C-81/21 tekitab kohtu jaoks kahtlusi küsimus, kas direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 on kooskõlas tõlgendus, mille kohaselt tarbija tagastusnõude aegumistähtaeg hakkab kulgema alates sellise kohustuse täitmise hetkest.
- 44 Võttes arvesse tarbija nõuete pikka, kümneaastast aegumistähtaega, ei ole põhjust selle tähtaja tegeliku pikendamisega liialdada, otsides asjaolusid, mis lükkavad tähtaja algust edasi, tingimusel et tähtaeg lõpeb siis, kui tarbija on teada saanud või oleks mõistlikult pidanud teada saama, et tingimus on ebaõiglane, või kui tarbijal on olnud võimalus esitada asjassepuutuv nõue.
- 45 Selline seisukoht ei pruugi aga olla põhjendatud, kui eeldada, et ettevõtja puhul ei hakka aegumistähtaeg kulgema enne hetke, mil tarbija mitte ainult ei esita nõuet, vaid täidetud on ka lisatingimused.
- 46 On selge, et tarbija on oma nõuetest teadlik, ja seda enam on ta oma nõuetest teadlik enne, kui ta nõuab ettevõtjalt saadu tagastamist, ning see on nii veelgi enam enne seda, kui ta esitab tahteavalduse, milles kinnitab, et on teadlik lepingu

tühisusega seotud tagajärgedest. Selle olukorra negatiivset mõju leevendavad erinevad aegumistähtjad (3 aastat ettevõtja nõuetele, 10 või 6 aastat tarbija nõuetele). Endiselt on aga võimalik olukord, et tuvastatakse vähemalt osa tarbija nõuete aegumine enne, kui ta otsustab ettevõtjalt nõuda saadu tagastamist või esitada oma nõuded kohtumenetluses.

- 47 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleks seega kaaluda, kas juhul, kui asuda seisukohale, et ettevõtja nõuete aegumistähtaeg hakkab kulgema siis, kui toimub mistahes esimeses küsimuses kirjeldatud sündmus, ei tulene direktiiviga 93/13 tagatud tarbijakaitse tõhususe kaalutlustest nõuet, et ettevõtja nõuete aegumistähtaeg ei saa kulgema hakata või vähemalt ei saa lõppeda enne selle sündmuse toimumist.
- 48 Vastus **neljandale küsimusele** muutub vajalikuks juhul, kui asuda seisukohale, et miski ei takista tarbijat esitamast tagastusnõudeid sõltumatult ettevõtja nõuete aegumisest, sh sellest varem.
- 49 Kui tarbija tagastusnõue on aegunud juba enne, kui ettevõtja esitab kohustuse täitmisest keeldumise vastuväite, mis hõlmab tarbija saadut tervikuna, tekib olukord, kus saadu osaline tagastamine tarbijale sõltub sellest, kas tarbija pakub ettevõtjale viimaselt saadu tervikuna tagastamist. Seega ei ole pooltel õigust esitada tagastusnõue identses ulatuses.
- 50 Euroopa Kohus on juba otsustanud (10. juuni 2021. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-776/19–C-782/19, BNP Paribas Personal Finance, punktid 39–40 ja seal viidatud kohtupraktika), et direktiivi artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mis näevad ette aegumistähtaja hagile, mille eesmärk on maksta panna ebaõiglase lepingutingimuse tuvastamise tagajärjed, mis on seotud tagastamiskohustusega. Tuginemine aegumistähtajale eesmärgiga vaidlustada tagastusnõudeid, mille tarbijad on esitanud direktiivist 93/13 tulenevate õiguste kaitseks, ei ole iseenesest tõhususe põhimõttega vastuolus, kui selle kohaldamine ei muuda selle direktiiviga antud õiguste kasutamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks.
- 51 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et Euroopa Kohtu nimetatud nõudeid saaks täita olukorras, kus ainult tarbija tagastusnõuete suhtes kohaldatakse aegumist. Ohuks direktiiviga antud tarbija õiguste tõhususele ja nende kasutamise võimalikkusele on eelkõige ettevõtja nõuete aegumistähtaja alguse edasilükkamine nii pikalt, et hoolimata märkimisväärselt lühemast aegumistähtajast aeguvad need alati pärast hetke, mil osa tarbija nõudeid võib aeguda.
- 52 **Viienda küsimusega** soovib kohus kindlaks teha, kas direktiivist 93/13 tulenevate tarbijakaitse põhimõtete on kooskõlas selline liikmesriigi õiguse tõlgendus, mis piirab tarbija tagastusnõudega seotud õigusi, välistades ettevõtja vastutuse tarbija õigustatud nõuete täitmisega viivitamise eest.

- 53 Kohtu jaoks tekitab kahtlusi kaks küsimust: esimene neist tuleneb asjaolust, et kui asuda seisukohale, et lepingu kohaldamine on peatatud kuni mistahes esimese küsimuse punktides b–d kirjeldatud sündmuse toimumiseni, ei arvestata ettevõtja viivitust mitte hetkest, kui talle esitati alusetult saadu tagastusnõue, vaid alles hetkest, kui tehakse kindlaks, kas tarbija on teadlik lepingu siduvuse võimaliku minetamise (tühisuse) tagajärgedest ja loobub kaitsest selliste tagajärgede eest.
- 54 Tõlgendus, mis seab tarbija nõuete sissenõutavateks muutumise sõltuvusse tarbija teadlikkust kinnitavast tahteavaldusest, tähendaks faktiliselt tarbija ilma jätmist õigusest saada viivist ajavahemiku eest, mis võib olenevalt kohtumenetluse kestusest olla mitu aastat. See tähendaks tarbijakaitse tõhususe märkimisväärset kahjustamist ja rikuks samas ka võrdväarsuse põhimõtet.
- 55 Teine küsimus on seotud sellega, kuidas määrata kindlaks, millal lõppeb võlgniku viivitus siis, kui võlgnik kasutab õigust keelduda saadud summa tagastamise kohustuse täitmisest seni, kui teine pool pakub, et tagastab saadu või annab nõude täitmise tagatise. Võlgniku viivitus on nimelt viivise maksmise kohustuse tekkimise peamine eeldus.
- 56 Olenevalt kasutatud tõlgendusest viivitus kas langeb täielikult ära (kohustuse täitmisest keeldumise vastuväide on tagasiulatuva jõuga) või lõppeb kohustuse täimisest keeldumise õiguse kasutamisest teatamise hetkel ning siis tuleks tarbijale viivist tasuda alates ettevõtja kohustuse täitmise tähtaja möödumisest pärast seda, kui ettevõtja on nõude kätte saanud, kuni kohustuse täimisest keeldumise vastuväite esitamiseni.
- 57 Et selliste laenulepinguid puudutavate vaidluste raames, millega on tegemist käesolevas asjas, on kohustuse täimisest keeldumise vastuväite esitamine üks võimalustest (ettevõtja üldjuhul ei tunnista tarbija nõudeid põhjendatuks), ei ole ettevõtja valmis tegema tarbija nõutud sooritust ja õigus keelduda kohustuse täimisest ei ole ainus põhjus soorituse tegemata jätmiseks. Seega tekib kahtlus, kas liikmesriigi õiguse senine tõlgendus seoses kohustuse täimisest keeldumise vastuväite esitamise tagajärgedega on kooskõlas tarbijale direktiiviga 93/13 antava kaitse tõhususe põhimõttega ning kohustusega tagada asjakohased ja tõhusad vahendid, mille eesmärk on takistada ebaõiglaste lepingutingimuste püsivat kasutamist tarbijatega sõlmitavates lepingutes (direktiivi artikli 7 lõige 1).
- 58 Seega tuleks asuda seiskohale, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõikega 1 on vastuolus liikmesriigi õiguse selline tõlgendus, mis juhul, kui pärast ebaõiglaste lepingutingimuste kõrvaldamist ei saa leping enam olla siduv, piirab mistahes viisil ettevõtja vastutust tarbija esitatud tagastusnõude täitmisega viivitamise eest kogu ajavahemiku ulatuses alates hetkest, kui tarbija vaidlustab ebaõiglaste lepingutingimuste õigusmõju või lepingu kehtivuse vaidlustamisest kuni hetkeni, kui ettevõtja väljendab valmidust tarbija nõuded rahuldada.